

Ulkoasiainneuvosto (kehitysministerit) 18.5.2026; Suomen tavoitteet

Ulkoasiainneuvosto kokoontuu kehitysministerikokoonpanossa Brysselissä 18. toukokuuta. Suomea kokouksessa edustaa ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Ville Tavio.

Ulkoasiainneuvostossa ovat esillä EU:n ulkoisen toiminnan tulevaisuus muuttuvassa geopoliittisessa toimintaympäristössä. Lisäksi keskustellaan Global Gateway -strategian roolista EU:n ulkoisessa toiminnassa. Kolmantena kokousaiheena käsitellään Iranin sodan globaaleja vaikutuksia kehitykselle.

Asialista:

1. Ulkoisen toiminnan tulevaisuus muuttuvassa geopoliittisessa toimintaympäristössä (s. 2)
2. Global Gateway -strategian rooli ulkoisessa toiminnassa (s. 5)
3. Iranin sodan vaikutukset kehitykseen maailmanlaajuisesti (s. 8)

Ulkoministeriö

TAVOITEMUISTIO

KEO-01 Anna Malinen

07.05.2026

Asia

Ulkoisen toiminnan tulevaisuus muuttuvassa geopoliittisessa toimintaympäristössä

Kokous/tapaaminen

Ulkoasiainneuvosto (kehitysministerit) 18.5.2026

Asiakirjat

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Anna Malinen, KEO-01 (anna.malinen@gov.fi, puh. 050-3398515)Eeva Lahti, EUY-00 (eeva.lahti@gov.fi, puh. 050-349 6669)Juha Savolainen, KEO-01, (juha.savolainen@gov.fi)Tapio Rantanen, VNEUS, (tapio.rantanen@gov.fi, 0295-160 223)**1. ESILLÄ OLEVAT KYSYMYKSET**

Asiakohdassa on tarkoitus keskustella siitä, miten varmistaa EU:n säilyminen relevanttina globaalina toimijana ja kumppanina kehittyville maille nykyisessä haastavassa geopoliittisessa tilanteessa. Kehitysrahoituksen laskiessa jyrkästi globaalisti, on tarpeen kehittää EU:n kehitysyhteistyöstä entistä fokusoidumpaa, vaikuttavampaa ja näkyvämpää, huomioiden EU:n omat sekä kumppanimaiden intressit ja tarpeet. Keskusteluun nousee muun muassa EU:n tulevan monivuotisen rahoituskehityksen (MFF) 2028-34 ulkosuhderahoitusväline Globaali Eurooppa sekä kehitysministereiden ulkoasiainneuvoston rooli strategisen ohjauksen välineenä.

2. SUOMEN TAVOITE

Suomen tavoitteena on globaalisti vahva ja toimintakykyinen Euroopan unioni, joka edistää jäsenvaltioidensa ja kansalaistensa turvallisuutta, hyvinvointia ja taloudellisia etuja. EU:n globaalia toimintakykyä tulee tarkastella kokonaisvaltaisesti ja kehittää johdonmukaisesti. (*VNS 3/2024 vp*).

Suomen tavoitteena on, että EU:n ulkoisen toiminnan rahoituksella edistetään turvallisuutta, hyvinvointia ja taloudellisia etuja. Oleellista on tavoitella ulkoisten ja sisäisten politiikkojen synergioita. Suomi kiinnittää erityistä huomiota EU:n ja kolmansien maiden välisiin kumppanuuksiin, joiden avulla vahvistetaan unionia globaalina toimijana ja vastataan kiristyvään kansainväliseen kilpailuun. (*U 71/2025 vp*)

Suomi pitää EU:n yhteyspoliittista Global Gateway -strategiaa tärkeänä osana EU:n globaalien roolin vahvistamista (*EU/6/2023-UM-110*).

Tulevassa EU:n monivuotisessa rahoituskehyksessä on keskeistä, että Globaali Eurooppa -välineen toimeenpano tukee Global Gateway -strategian tavoitteita edistäen konkreettisesti, kokonaisvaltaisesti ja tehokkaasti EU:n omia strategisia ja taloudellisia intressejä sekä kumppanimaiden tarpeita ja kestäväen kehityksen tavoitteita, mukaan lukien koulutuksen alalla. Komission ehdotusten rahoituksen mitoitukseen otetaan kantaa erikseen osana rahoituskehysneuvottelujen kokonaisuutta (*U 71/2025 vp*).

Suomi pitää tärkeänä, että Globaali Eurooppa -välineen toimeenpanoa ohjaavat unionin keskeiset arvot ja periaatteet, kuten demokratia, oikeusvaltio, ihmisoikeudet ja sukupuolten tasa-arvo sekä tuki monenkeskiselle järjestelmälle ja kansalaisyhteiskunnalle (*U 71/2025 vp*).

Suomi kannattaa strategisia ja tavoiteorientoituneita keskusteluja neuvostossa, ml. kehitysministerien ulkoasiainneuvostoissa. Lähtökohta neuvoston työssä on EU:n strategisen agendan ja muiden päätavoitteiden edistäminen. Kehitysministerien tulisi siten keskustella laajoista strategisista tai poliittisen tason päätöksentekoa edellyttävistä kysymyksistä, joihin tarvitaan yhteinen näkemys. (*EU/6/2025-UM-20*)

Hallitusohjelman mukaisesti Suomi sitoutuu voimakkaasti tukemaan Ukrainaa ja sen jälleerakentamista ja on avoin erilaisille rahoitusratkaisuille Ukrainan tukemiseksi. (*U 71/2025 vp*)

3. NEUVOTTELUTILANNE

Komissio antoi 16. heinäkuuta 2025 ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi Globaali Eurooppa -välineen perustamiseksi osana EU:n monivuotista rahoituskehystä 2028-2034. Neuvottelut kehysten koosta ovat alkaneet keväällä 2026. Puheenjohtajamaa Kyproksen on tarkoitus koostaa neuvottelulaatikko indikatiivisine rahamäärineen kesäkuun Eurooppa-neuvostoon. Kehitysministerit eivät ole aiemmin käyneet strategista keskustelua Globaali Eurooppa -välineestä kehitysministereiden ulkoasiainneuvostojen peruunnuttua syksyiltä 2025.

Kokouksessa on tarkoitus hyväksyä neuvoston päätelmät koherentista lähestymistavasta hauraisiin konteksteihin, EU:n ulkosuhdewälineiden vuosiraportista ja kehitysrahoitustavoitteista sekä kestäväistä kehitystuloksista.

4. TAUSTA

EU:n globaaliin rooliin ja vaikutusvaltaan kohdistuu suuria paineita muuttuneessa geopoliittisessa toimintaympäristössä. EU:n toimintatapa nykyisessä suurvaltakilpailun tilanteessa korostaa erilaisten kumppanuuksien kehittämistä ja yhteistyön rakentamista, missä ulkosuhderahoitus on keskeinen väline.

EU:n tulevan monivuotisen rahoituskehysten kolmas otsake ”Globaali Eurooppa -väline” käsittää EU:n ulkoisen toiminnan rahoituksen. Ulkosuhderahoituksen kokonaisvälineen tarkoituksena on yksinkertaistaa ja joustavoittaa EU:n ulkoista toimintaa, jotta unioni pystyy vastaamaan entistä paremmin muuttuvaan geopoliittiseen ympäristöön, kilpailuun ja globaaleihin kriiseihin. Välineellä tavoitellaan strategisempaa ja vaikuttavampaa

lähestymistapaa, joka perustuu EU:n arvoihin ja intresseihin sekä tukee yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa.

Keskeisiä tavoitteita ovat EU:n ulkopoliittisten päämäärien edistäminen, kestävän kehityksen tukeminen kumppanimaissa sekä kyky vastata haasteisiin, kuten ilmastonmuutokseen ja luontokatoon sekä muuttoliikkeen aiheuttamiin haasteisiin. Lisäksi välineen avulla pyritään luomaan uusia talous- ja kauppamahdollisuuksia sekä vahvistamaan EU:n strategista kilpailukykyä yhteistyössä kilpailukykyrahaston kanssa.

Väline on keskeinen keino Global Gateway-strategian toimeenpanoon. Lisäksi sillä vahvistetaan yksityisen sektorin investointeja EU:n ulkopoliittisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Uutta on mahdollisuus myöntää rahoitusta vientiluottolaitoksille sekä suoraa rahoitusta EU:ssa toimiville yrityksille strategiaan hankkeisiin, kuten kriittisiin raaka-aineisiin, ilmastonmuutokseen sopeutumiseen ja digitaaliseen infrastruktuuriin.

Digitalisaatio- ja teknologiakysymyksiä käsitellään läpileikkaavasti asetusehdotuksessa. Teemat ovat nousseet tärkeään asemaan EU:n ulkosuhteissa kuluvalle rahoituskaudella. Globaali Eurooppa -välineen tavoitteena on tukea digitaalista yhteistyötä kumppanimaiden kanssa pohjautuen Euroopan unionin kansainväliseen digitalisaatiostrategiaan.

EU ja sen jäsenmaat ovat yhdessä suurin kehitysyhteistyön rahoittaja. EU:n ja sen jäsenmaiden rahoitus kattoi vuonna 2025 yhteensä 49,6 prosenttia kansainvälisestä kehitysrahoituksesta. EU:n DAC-jäsenmaiden kehitysyhteistyön menot olivat yhteensä noin 86,5 miljardia dollaria (76,7 miljardia euroa), mikä vastaa 0,42 prosenttia EU:n DAC-jäsenmaiden bruttokansantulosta.

Vuoden 2025 kehitysyhteistyön tilastot kertovat laajasta muutoksesta kansainvälisessä kehitysyhteistyön rahoituksessa. Useat perinteiset rahoittajamaat ovat viime vuosina vähentäneet kehitysyhteistyömenojaan merkittävästi. Kehittyvien maiden oma rooli kestävän kehityksen edistäjinä on vahvistumassa. Ulkoinen rahoitus täydentää yhä useammin maiden omaa rahoitusta ja kytkeytyy kaupallisiin, investointipohjaisiin ja muihin yhteistyömuotoihin.

Julkinen kehitysrahoitus on vähentynyt erityisesti vähiten kehittyneiltä mailta (-25,8 %) sekä humanitaarisesta avusta (-35,8 %), joissa rahoitustarve on suurin. Leikkaukset ovat kohdistuneet myös YK:n yleisrahoitukseen (-27 %), jolla on merkittävä vaikutus monenkeskisen järjestelmän toimintamalleihin. Nämä leikkaukset vaikuttavat negatiivisesti EU:n säilymiseen relevanttina globaalina toimijana ja kumppanina kehittyville maille nykyisessä haastavassa geopoliittisessä tilanteessa.

Ulkoministeriö

TAVOITEMUISTIO

EUY Joel Lindberg Curci, Eeva Lahti

07.05.2026

Asia

Global Gateway -strategian rooli ulkoisessa toiminnassa

Kokous/tapaaminen

Ulkoasiainneuvosto (kehitysministerit) 18.5.2026

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Roy Eriksson, UM KPO-60, (roy.eriksson@gov.fi, puh. 0295 350 078)Joel Lindberg Curci, UM EUY-00, (joel.lindberg@gov.fi, puh. 0295 350 155)Eeva Lahti, UM EUY-00, (eeva.lahti@gov.fi, puh. 050-3496669)Anna Colussi, UM EUY-00, (anna.colussi@gov.fi, puh. 050-3558990)Juha Savolainen, UM KEO-01, (juha.savolainen@gov.fi)Tapio Rantanen, VNEUS, (tapio.rantanen@gov.fi, puh. 0295-160 223)**1. ESILLÄ OLEVAT KYSYMYKSET**

Korkea edustaja Kaja Kallas antaa katsauksen Global Gateway -strategian toimeenpanoon. Ministereiden on tarkoitus keskustella, miten voimme varmistaa, että Global Gateway toteuttaa kumppanimaidemme prioriteetteja ja samalla edistää EU:n etuja ja miten jäsenmaat ja EU yhdessä voivat yhdessä varmistaa strategian tehokkaan täytäntöönpanon.

Keskustelussa reflektoidaan myös Global Gateway -strategiasta laadittuja neuvoston päätelmiä, jotka on tarkoitus hyväksyä ministerikokouksen yhteydessä.

2. SUOMEN TAVOITE

Suomen kantoja Global Gateway -strategiaan on määritetty kansainvälisten taloussuhteiden ja kehitysyhteistyön selonteossa (VNS 4/2024 vp) sekä U-kirjelmässä (U 71/2025 vp).

Suomi pitää EU:n Global Gateway -strategiaa tärkeänä osana EU:n globaalien roolin vahvistamista. Strategialla voidaan vastata taloudellisiin ja ulkosuhteisiin liittyviin haasteisiin ja edistää EU:n arvoja, intressejä ja kumppanuuksia, erityisesti alueilla, jossa on muitakin toimijoita läsnä ajamassa omia tavoitteitaan.

Suomi keskittyy avainvahvuuksiinsa, joita ovat digitalisaatio, energia ja koulutus. (VNS 4/2024 vp). Energiasektorin alle kuuluvat myös kriittiset mineraalit, joiden painoarvo on noussut huomattavasti Global Gatewayn toimeenpanossa.

Parannetaan pienten ja keskisuurten yritysten osallistumismahdollisuuksia Global Gateway -hankkeisiin. (VNS 4/2024 vp)

Vaikutetaan Global Gatewayn toimintatapojen tehostamiseen ja nopeutetaan hankkeiden etenemistä suunnitteluvaiheesta toteutukseen. Edistetään digitalisaatiohankkeiden painoarvon lisäämistä EU:n ulkosuhderahoituksessa. (VNS 4/2024 vp)

Suomi katsoo, että välineen tulee huomioida EU:n sitoutuminen globaaleihin viitekehyksiin, kuten kestävän kehityksen tavoitteisiin (Agenda 2030), YK:n tulevaisuussopimukseen ja Pariisin ilmastopöytäkirjaan sekä unionin sitoutuminen kaikkien ihmisoikeuksien edistämiseen, suojeluun ja toteutumiseen sekä Pekingin julistuksen ja toimintaohjelman ja kansainvälisen väestö- ja kehityskonferenssin toimintaohjelman täytäntöönpanoon. (U 71/2025 vp).

Tulevan EU:n monivuotisen rahoituskehityksen osalta on keskeistä, että Globaali Eurooppa -välineen toimeenpano tukee Global Gateway -strategian tavoitteita edistäen konkreettisesti, kokonaisvaltaisesti ja tehokkaasti EU:n omia strategisia ja taloudellisia intressejä sekä kumppanimaiden tarpeita ja kestävän kehityksen tavoitteita, mukaan lukien koulutuksen alalla (U 71/2025 vp).

Suomi tavoittelee Global Gateway -strategiaa koskevien päätelmien hyväksymistä ulkoasianneuvoston (kehitysministerit) kokouksessa. Päätelmät antaisivat selkänöjää kehittää ja toimeenpanna strategiaa sovittun linjan mukaisesti kaikkien jäsenmaiden yhteistyössä.

Suomen tavoite on vakiinnuttaa säännöllisesti tapaavan kehitysministerikokouksen rooli Global Gateway -strategian poliittisena ohjaajana.

3. NEUVOTTELUTILANNE

Ministereiden on tarkoitus linjata Global Gateway -strategian poliittista suuntaa ja pohtia sen roolia EU:n kumppanuuksien edistämässä. Kokouksessa on tarkoitus hyväksyä neuvoston päätelmät Global Gateway -strategiasta. Päätelmät ohjaavat Global Gateway -strategiaa tuleville vuosille ja selkeyttävät muun muassa hallintoa koskevia kysymyksiä.

4. TAUSTA

EU ja sen jäsenmaat yhteen laskettuina ovat maailman suurin virallisen kehitysyhteistyörahoituksen (ODA) antaja sekä johtava humanitaarisen avun tarjoaja. EU pyrkii irtautumaan perinteisestä kehitysyhteistyön avunantajana ja avunsaajan roolijaosta. Tavoitteena ovat tasapuoliset kumppanuudet kehittyvien maiden kanssa. Keskeinen elementti on Global Gateway -strategia.

Komission puheenjohtaja Ursula von der Leyenin vuonna 2021 julkistama Global Gateway kokoaa rahoitusta infrastruktuurihankkeille EU:n ulkoisen toiminnan rahoitusvälineistä, EU:n ja jäsenmaiden kehitysrahoituslaitoksilta sekä houkuttelemalla mukaan yksityisen sektorin investointeja. Alkuperäisenä tavoitteena oli mobilisoida 300 miljardin euron edestä investointeja vuoteen 2027 mennessä. Vuoden 2025 järjestetyssä Global Gateway -foorumissa tavoitetaso nostettiin 400 miljardiin euroon. Toteutuksen ohjaavina periaatteina ovat EU:n arvojen mukaisesti demokratia, hyvä hallinto ja läpinäkyvyys, tasavertaiset kumppanuudet sekä puhtaan siirtymän ja kiertotalouden edistäminen. Global Gatewayn viisi prioriteettiä ovat digitalisaatio, ilmasto ja energia, liikenne, terveys sekä koulutus ja tutkimus.

Global Gateway on EU:n keino pyrkiä kuroma unpeen vallitsevaa investointikuilua maailmassa. Hanke on linjassa YK:n Agenda 2030 ja kestävä kehityksen tavoitteiden, kuten myös Pariisin ilmastopöytäkirjan, kanssa. Strategia vahvistaa EU:n kumppanuuksia kehittyvien maiden kanssa infrastruktuurihankkeiden kautta. Samalla nämä hankkeet palvelevat maiden kehitystavoitteiden saavuttamista. Kehittyvät maat ovat itse toivoneet EU:lta tasaveroiseen kumppanuuteen ja molemminpuolisiin intresseihin perustuvia suhteita.

Global Gateway -strategian toimeenpanon vauhdittamiseksi komissio lanseerasi 2025 lokakuussa investointihankkeita käsittelevän Global Gateway Investment Hubin. Tämä selkeytti prosessia siten, että jäsenmaille kuuluu vastuu projektien ideoinnista ja alkurahoituksesta, minkä jälkeen investointikeskuksen myönteisellä päätöksellä projektille etsitään lisärahoitusta.

Global Gatewayn toteutusta ohjaamaan on perustettu johtokunta, jonka puheenjohtajana toimii komission puheenjohtaja Von der Leyen ja jäsenmaita edustavat ulkoministerit. Laaja-alainen strategia edellyttää EU-instituutioilta ja sen jäsenvaltioilta hyvää koordinaatiota ja yhteistä tilannekuvaa. Johtokunta on kokoontunut vasta kaksi kertaa (2022 ja 2025). Ulkoministerien lisäksi myös Eurooppa-neuvosto osallistuu strategiseen ohjaukseen. Sidosryhmät tukevat strategian toimeenpanoa neuvoa-antavan elinkeinoelämän kokoonpanon (Global Gateway Business Advisory Group) sekä kansalaisyhteiskunnan ja paikallistoimijoiden alustan kautta (Civil Society and Local Authorities Advisory Platform).

Global Gateway -johtokunta kokoontui viimeksi kahden vuoden tauon jälkeen lokakuussa 2025 Global Gateway Forumin yhteydessä. Keskustelussa olivat muun muassa yksityisen sektorin osallistaminen, viestintä sekä toimintatapojen ja hallinnon tehostaminen. Johtokunnan kokouksen pohjalta nähtiin tarve Global Gateway -strategian ohjaavalle keskustelulle myös ulkoasiainneuvoston (kehitys) yhteydessä.

Suomi on valinnut fokusalueikseen Global Gatewayssä digitalisaation, koulutuksen sekä ilmasto- ja energiahankkeet, mukaan lukien kriittiset mineraalit.

Strategia tarjoaa suomalaisille yrityksille mahdollisuuksia hankkia rahoitusta toimintansa laajentamiseksi kehittyvien maiden kasvaville markkinoille. Kehitysrahoitus- ja vientituotolaitokset ovat keskeisiä toimijoita investointien mobilisoinnissa. Suomessa etenkin Finnfund, mutta myös Finnvera, ovat keskeisiä toimijoita Global Gatewayn toimeenpanossa.

Suomi on tällä hetkellä mukana 14 Team Europe -yhteistyöaloitteessa sekä 16 Global Gateway -aloitteessa. Finnfund on käyttänyt EKKR+ takuitaan digihankkeille toistaiseksi kuudessa hankkeessa ja takuiden määrä on saatu kaksinkertaistettua vuoden aikana. EU:n delegoidun yhteistyön alla on allekirjoitettuja delegoidun yhteistyön lahjarahamuotoisia sopimuksia käynnissä 91,5 miljoonan euron arvosta vuonna 2025 ja vuoteen 2027 mennessä arvo tulee olemaan 120 miljoonaa euroa. EU-pilariarvioitujen suomalaistoimijoiden määrä on kasvanut neljästä kuuteen. EU:n ulkoisen toiminnan rahoituksesta koituu hyötyä yrityksille sekä laajemmalle toimijakentälle.

Ulkoministeriö

TAVOITEMUISTIO

KEO-01 Kirsi Airio

07.05.2026

Asia

Iranin sodan vaikutukset kehitykseen maailmanlaajuisesti

Kokous/tapaaminen

Ulkoasiainneuvosto (kehitysministerit) 18.5.2026

Asiakirjat

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Kirsi Airio, UM KEO, (kirsi.airio@gov.fi, puh. 050-5741729)
 Anna Hakala, UM ALA-10, (anna.hakala@gov.fi, puh. 050-5678477)
 Anna Malinen, UM KEO-01, (anna.malinen@gov.fi, puh. 050-3398515)
 Anna Rautvuori, UM ALA-10, (anna.rautvuori@gov.fi, puh. 050-4283921)
 Niklas Saxen, UM KEO-70, (niklas.saxen@gov.fi, puh. 050-5916053)
 Eeva Lahti, UM EUY-00 (eeva.lahti@gov.fi, puh. 050-3496669)
 Juha Savolainen, UM KEO-01, (juha.savolainen@gov.fi)
 Tapio Rantanen, VNEUS, (tapio.rantanen@gov.fi, puh. 0295-160 223)

1. ESILLÄ OLEVAT KYSYMYKSET

EU:n kehitysministerien ulkoasiainneuvoston kokouksessa 18.5.2026 keskustellaan Iranin sodan vaikutuksista kehitykselle ja taloudelle globaalisti, erityisesti keskeisistä kipupisteistä, kuten energiasta, ruuasta, lannoitteista ja makrotaloudellisista epäsuhdista. Tavoitteena on kartoittaa EU:n työkaluja sekä yhteisiä toimia Team Europe-hengessä kumppanimaiden tukemiseksi.

2. SUOMEN TAVOITE

Suomen kantoja Lähi-idän tilanteeseen yleisesti on määritelty muun muassa valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittisessa selonteossa, ajankohtaiselonteossa ulko- ja turvallisuuspoliittisen toimintaympäristön muutoksesta ja seuraavissa asiakirjoissa: UTP 1/2024 vp, UTPJ 11/2024 vp, UTPJ 8/2024, EU/307/2025-UM-32.

Suomelle pienenä yhteistyöstä riippuvaisena maana on keskeistä, että kansainvälinen järjestys pohjautuu sääntöihin, ei voimankäyttöön. (VNS 4/2024 vp)

Suomen tavoitteena on globaalisti vahva ja toimintakykyinen Euroopan unioni, joka edistää jäsenvaltioidensa ja kansalaistensa turvallisuutta, hyvinvointia ja taloudellisia etuja. Suomen näkemyksen mukaan EU:n tulee olla vahvempi geopoliittinen toimija, sillä Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa yhdistettynä kiristyvään suurvaltakilpailuun on muuttanut Euroopan turvallisuusympäristöä nopeasti, merkittävästi ja pitkäkestoisesti. EU:n globaalia toimintakykyä tulee tarkastella kokonaisvaltaisesti ja kehittää johdonmukaisesti. Suomi tukee EU:n kumppanuuksien edistämistä EU:n globaalien roolien vahvistamiseksi sekä unionin intressien ja arvojen edistämiseksi (E 58/2023 vp).

Osana kansainvälistä yhteisöä Suomi jatkaa ponnisteluja vakauden lisäämiseksi Lähi-itään. Tämä on tarpeen myös laajempien kansainvälisten jännitteiden purkamiseksi. (VNS 3/2024 vp)

Suomi käy keskusteluita alueen maiden kanssa, koordinoi politiikkaansa tiiviisti kumppaniensa ja liittolaistensa kanssa ja korostaa, että kestävätkin ratkaisut löytyvät diplomatian, neuvottelujen ja kansainvälisen oikeuden kautta. Siviilejä ja siviili-infrastruktuuria tulee suojella kaikissa tilanteissa. (VNS 2/2026 vp)

EU:n on kaikilla toimillaan edistettävä rauhaa, vakautta ja siviilien suojelua Lähi-idässä. EU:n tuki kansainvälisen humanitaarisen oikeuden kunnioittamiselle ja siviilien suojelulle on keskeistä. EU:n tulee edelleen vaatia mahdollisimman suurta pidättyvyyttä, siviilien suojelua ja kansainvälisen oikeuden noudattamista, ml. YK:n peruskirjan ja kansainvälisen humanitaarisen oikeuden noudattamista. EU:n tulee edistää kansainvälisen oikeuden mukaisia ratkaisuja alueen konflikteihin.

Suomi korostaa, että kestävätkin ratkaisut löytyvät diplomatian, neuvottelujen ja kansainvälisen oikeuden kautta. Siviilejä ja siviili-infrastruktuuria tulee suojella kaikissa tilanteissa. (VNS 2/2026 vp)

Suomi suhtautuu myönteisesti erilaisiin aloitteisiin meriliikenteen kauttakulun turvaamiseksi Hormuzinsalmessa. Merenkulkuoikeudet ovat keskeinen osa kansainvälistä oikeutta.

Suomi myötävaikuttaa osaltaan ratkaisujen hakemiseen Hormuzinsalmen sulun vaikuttaessa niin Suomen intresseihin kuin globaaliin talouteen, energiansaantiin ja ruokaturvaan.

Suomi tuomitsee Iranin mielivaltaiset iskut alueen maihin. (EUN 32/2026 vp).

Suomi suhtautuu lähtökohtaisesti myönteisesti Iraniin mahdollisesti kohdistuviin lisäpakotteisiin. (EUN 32/2026 vp).

3. NEUVOTTELUTILANNE

Kehitysministerien ulkoasiainneuvoston kokouksessa on tarkoitus keskustella Iranin sodan vaikutuksista kehitykseen maailmanlaajuisesti. Kyseessä on ensimmäinen kerta, kun asia on esillä kehitysministerikokoonpanossa.

EU:n ulkoministerit ovat käsitelleet Iranin tilannetta ulkoasiainneuvostossa useasti Israelin ja Yhdysvaltojen iskettyä Iraniin kesäkuussa 2025 ja uudelleen 28.2.2026 sekä Iranin tehtyä vastaiskuja. Tilannetta käsiteltiin viimeksi ulkoasiainneuvostossa 11.5.2026 ja sitä ennen 21.4.2026.

Eurooppa-neuvosto hyväksyi Lähi-idän tilannetta (Iran, Gaza/Länsiranta, Libanon) käsittelevät päätelmät 19.3.2026.

4. TAUSTA

Asiasta ei ole keskusteltu aiemmin kehitysministerikokoonpanossa, mutta se liittyy Lähi-idän tilanteen käsittelyyn Eurooppa-neuvostossa ja EU:n ulkoministereiden ulkoasian-neuvostokeskusteluihin Iranin tilanteen eskaloiduttua.

Eurooppa-neuvosto on korostanut, että Iranin ja sen lähialueen tapahtumat uhkaavat alueellista ja globaalia turvallisuutta ja on kehottanut kaikkia osapuolia lieventämään jännitteitä, noudattamaan mahdollisimman suurta pidättyvyyttä, suojelemaan siviilejä ja siviili-infrastruktuuria ja noudattamaan kaikilta osin kansainvälistä oikeutta, myös YK:n peruskirjan periaatteita ja kansainvälistä humanitaarista oikeutta. Tässä yhteydessä Eurooppa-neuvosto on kehottanut keskeyttämään iskut energia- ja vesilaitoksiin. Eurooppa-neuvosto pitää valitettavana kaikkia siviiliuhreja ja seuraa tiiviisti vihamielisyyksien kauaskantoisia vaikutuksia muun muassa talouden vakauteen.

Kansainvälisen valuuttarahaston (IMF) ja Maailmanpankin mukaan Iranin sota on muuttumassa alueellisesta konfliktista maailmanlaajuiseksi kehityskriisiksi. Siitä aiheutuva hitaampi kasvu, lisääntyvä köyhyys ja nälkä, velkakriisin kärjistyminen sekä pitkän aikavälin taloudelliset vaikutukset kohdistuvat voimakkaimmin kehittyviin maihin ja uhkaavat vakavasti YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamista.

Konflikti on vaikuttanut noin 13 % globaaleista öljykuljetuksista ja noin 20 % nesteytetyn maakaasun kuljetuksista, pitkälti Hormuzinsalmen sulkemisen vuoksi. Kriisin vaikutukset ovat levinneet nopeasti energiaan, elintarvikkeisiin, kuljetuksiin ja teollisiin tuotantoketjuihin ympäri maailmaa.

YK:n arvion mukaan konflikti voi ajaa yli 30 miljoonaa ihmistä takaisin köyhyyteen, mitä-tötöiden vuosien kehityssaavutuksia. Kuljetusten häiriöt, korkeat polttoainehinnat ja lannoitteiden saatavuusongelmat ovat jo nostaneet ruoan maailmanmarkkinahintoja, minkä vuoksi 45 miljoonaa ihmistä voi ajautua ruokaturvattomuuteen sodan jatkuessa. Tämä nostaisi aliravitsemuksesta kärsivien kokonaismäärän yli 360 miljoonaan ihmiseen maailmanlaajuisesti. Erityisen haavoittuvia ovat Afrikan, Etelä-Aasian, Karibian sekä Tyynenmeren saarivaltiot, jotka ovat riippuvaisia tuontiruoosta ja -energiasta. Lisäksi ruoan hinnan nousu ja kuljetuskustannusten nousu lisää ihmisten humanitaarisia tarpeita ja kasvattaa avustustyön kustannuksia.

Lisäksi Iranin sota osui hetkeen, jolloin monien kehittyvien maiden velkatasot ovat ennätysellisen korkeita. Energian ja ruoan hintapiikit pakottavat hallituksia ottamaan lisää velkaa perustuonnin ja sosiaalisen vakauden ylläpitämiseksi. IMF ja Maailmanpankki ilmoittivat vastikään yhteensä 150 miljardin dollarin rahoituskapasiteetista kriisistä kärsiville maille. Tämä on riittämätöntä suhteessa tarpeisiin, kun virallinen kehitysapu on samanaikaisesti vähentynyt jyrkästi.

Iranin humanitaarisesta tilanteesta tai tarpeista on haastavaa antaa kattavaa analyysia. Maassa on arviolta 92 miljoonaa ihmistä, ja YK:n pakolaisjärjestön mukaan 1,65 miljoonaa kansainvälisen suojelun tarpeessa olevaa pakolaista. Iranin Punaisen Puolikuun mukaan iskuissa on tuhoutunut 125 000 rakennusta, jotka ovat olleet siviilien käytössä, mukaan lukien ensiapupisteitä, sairaaloita ja kouluja. Iskujen raportoidaan myös vaikuttaneet satojen tuhansien ihmisten koteihin. 25 000 henkilön arvioidaan loukkaantuneen iskuissa. Iranin viranomaisten mukaan kuolleita olisi 3 375. Luvuissa ei ole kerrotta onko

kyse siviileistä vai taistelijoista. Raporttien mukaan myös lapsia ja esimerkiksi terveys-
henkilökuntaa on kuollut. Maailman ruokaohjelma WFP arvioi, että ruoan hinta on nous-
sut 131 % vuoden takaisesta ja 12 % kriisin alettua. Inflaatio on iskenyt erityisesti ruo-
kaan. Iran on tukenut ruoan hintaa ja kieltänyt sen viennin.